

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2026-06-15

Diarienummer

3.1-2026-044

Klagande

Stockholms universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 14 april 2026, dnr 2026-01416-01, se Bilaga

Projekttitel

Sambandet mellan uppmärksamhet, exekutiva funktioner och implicit sekvensinläring hos personer med och utan ADHD

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning godkänner den forskning som avses i ansökan.

Bakgrund

Personer som fått diagnosen ADHD har svårigheter med uppmärksamhet, koncentration och exekutiva funktioner, vilket ofta ger problem i vardagen. Man börjar dock också inse att vissa av dessa egenskaper kan medföra fördelar i vissa sammanhang. Ny forskning har nu visat att det finns ett sammanhang mellan ett begrepp som kallas implicit inläring (lärande på ett omedvetet sätt) och lägre exekutiva funktioner liksom med mind-wandering, då tankarna vandrar i väg från den aktuella uppgiften. I detta projekt vill man rekrytera 160 personer mellan 18 och 40 år, varav 80 med och 80 utan ADHD. De ska göra datortester som dels påvisar den implicita inläringen, dels mäter exekutiva funktioner. Dessutom insamlas frågor om engagemang, tankevandring och vakenhet liksom om de har problem med uppmärksamhet och tankevandring i vardagen. Frågorna rör sig om sambanden mellan implicit inläring, exekutiva funktioner, mind-wandering och uppmärksamhet om man har ADHD eller ej. Testerna innebär ett besök på mellan 1,5 och 2 timmar. Projektet är grundforskning inom kognitiv psykologi och eftersom man undersöker det omedvetna lärandet kommer man att informera att testet mäter visuo-motorisk förmåga, men inte att det finns inbyggda mönster i testet som ska öka lärande förrän i samband med avstämning efter testet. Forskargruppen har studerat fenomenet med implicit inläring i flera olika projekt. Data består av diagnos ADHD eller ej, vissa bakgrundsdata samt data från tester och svar på frågor. Insamlingen sker pseudonymiserat med kodnyckel förvarat separat från data. Riskerna är små och avser främst visuella stimuli som kan ge obehag och integritetsrisk. Det finns ingen individuell nytta för deltagarna, men det kan upplevas meningsfullt att delta i forskning och få diskutera fältet. Det vidare etiska perspektivet innebär att kunskaper från projektet kan ge bättre anpassning av inläring för personer med ADHD. Personer rekryteras via annonsering och forskarna kontaktar de som visat intresse för deltagandet. De inkluderas efter informerat samtycke och om de inte uppfyller kriterier för exklusion, t.ex. om de inte

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Hantverkargatan 11 B

Telefon

08-546 44 000 vxl

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2026-06-15

Diarienummer

3.1-2026-044

behärskar svenska eller har dålig syn eller andra besvär som påverkar utfall av tester. I informationen beskrivs att studien ska undersöka samband mellan uppmärksamhet, exekutiva funktioner och förmågan att se ett stimuli på skärmen och då reagera motoriskt med specifika knapptryckningar. Deltagandet ersättes med 200 kr och det finns en försäkring från Kammarkollegiet.

Etikprövningsmyndigheten begärde en komplettering med en kortare beskrivning av implicit sekvensinlärning i informationen, alternativt en argumentering för motsatsen samt även justering av titlar och referenser till två enkäter.

I sin komplettering beskriver klaganden syftet med implicit inlärning i efterhand och att man fått full förståelse från deltagare i andra studier. Syftet är heller inte att påverka deltagarna.

Etikprövningsmyndigheten avslår därefter ansökan eftersom inte syftet med forskningen beskrivs i forskningspersonsinformation och hänvisar till ett beslut från Överklagandenämnden från 2019 (Ö 6-2019) som slagit fast att "det inte är förenligt med etikprövningslagen att under experiment ge falsk manipulerande information utan att ha samtyckt till att delta i denna typ av experiment".

I sin överklagan justerar klaganden titeln på projektet till: Sambandet mellan uppmärksamhet, exekutiva funktioner och ett reaktionstidstest hos personer med och utan ADHD. Man menar att informationen inte är falskt manipulerande och betonar också att det inte föreligger någon risk att skada eller att påverka personen och att nyttan kan vara stor genom att förbättra pedagogiska metoder att använda vid ADHD.

Skäl för beslutet

I 16 § etikprövningslagen beskrivs att information bland annat ska omfatta övergripande plan, syfte och metoder med forskning. I projektet ges informationen om studien på en mer generell nivå men deltagarna får enligt nämndens bedömning tillräcklig information om studiens innehåll för att kunna ta ställning till om man vill delta i forskningen eller inte. Dessutom ges ytterligare information om den underliggande frågeställningen till deltagarna direkt efter avslutat deltagande.

Överklagandenämnden finner därför att den forskning som avses i ansökan kan godkännas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Detta beslut har fattats av Anita Linder, Agneta Nordenskjöld (föredragande), Greger Lindberg, Anna Sarkadi, Sten-Åke Stenberg, Ulf Ekberg och Mia Nilson. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Erik Brattgård, Ingemar Engström, Gert Helgesson, Malin Celander, Maria Eriksson Baaz,

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2026-06-15

Diarienummer

3.1-2026-044

Elisabeth Wörnberg Gerdin och Johan Norell Bergendahl samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren närvarat.

På Överklagandenämndens vägnar

Anita Linder
Ordförande